

GOLEȘȚII ÎN DOCUMENTE BUCUREȘTENE (1800-1848)

**Ionel Zănescu
Camelia Ene**

Din catagrafia oficială a lui I. C. Filitti, din 1829, găsim că în Muntenia erau în viață 70 boieri mari de rangul I. Din această categorie făceau parte toți boierii de la vel-ban până la vel-cămăraș. În rangul al II-lea erau în viață 576 de boieri, iar în cea din urmă, a III-a, se găseau pitarii, slujerii, serdarii, clucerii, setrarii, etc.

Unul dintre descendenții acestei familii, Gheorghe Bengescu în lucrarea sa „Les Golesco”, arată că această familie se trage din pârcalebul Baldovin, stăpânitorul moșiei Golești din județul Muscel. Un document din iulie 1525 spune. „Eu, Radu voievod, ordon ca soția Maria a pârcalebului Baldovin și fiul lor Ivașcu precum și copiilor lui, să fie și să rămâie proprietari ai tuturor locurilor cunoscute, sub numele Golești, cu toate împrejurimile etc.”.

Numeroase alte documente atestă obârșia Goleștilor, precum și continuitatea ei. Succesiunea familiei a fost asigurată de femei, mulți dintre fiii acestora luându-și numele de Golescu. Unul dintre aceștia, Radu, născut în noiembrie 1746, a ajuns până la rangul de mare ban. El se va căsători cu Zoe, fiica clucerului Florescu, cu care a avut trei fii: Nicolae, Gheorghe, cunoscut sub numele de Iordache și Constantin (Dinicu), precum și o fiică Anica. La moartea sa și prin testamentul făcut la 2 februarie 1815, (se împărțea) toată averea formată din moșii, sălașe de țigani, argintarii etc. Pe lângă acestea mai lasă un spital cu 2 paturi, care să fie, în permanență la Golești, având medic din Rotești. Cei trei fii ai săi vor continua politica tatălui lor, deținând în același timp numeroase funcții și dregătorii.

Porțiunea de teren cuprinsă între Gara de Nord și toate traseele liniilor de legătură cu Gara Filaret și între Chitila, cartierul Grant, C.F.R. și Regie, erau în stăpânirea lui Dinicu Golescu, cumpărată de la mănăstirea Sf. Ioan, din moșia Grozăvești. Dinicu, la 1 ianuarie 1814 cumpără moșia numită Belvedere, dând în schimb o moșie din Muscel Cristieni și un plus de 7.500 galbeni. Dinicu, ca și fratele său Iordache, au fost primii boieri, care au înțeles să-și trimită copiii la învățătură în străinătate.

Familia Golescu, cu ramura sa buvureșteană¹ a jucat un rol de seamă în viața socială, economică, politică și culturală a primei jumătăți a secolului al XIX-lea.

Dacă în prima etapă au fost depistate și cercetate 38 de documente,² ce făceau referire la Golești, în a doua etapă alte 84 documente aduc noi informații ce întregesc, în parte, societatea buvureșteană din primele cinci decenii ale secolului al XIX-lea. Pe lângă documentele aflate în posesia Academiei Române, Muzeului Municipiului București și a Arhivelor Statului București, au fost consultate și cele cuprinse în colecții particulare: George Potra, Nicolae Ionescu-Barbă și Nicolae Agârbiceanu.

¹ Prezentul material este continuarea celui publicat de Ionel Zănescu și Camelia Ene în „Materiale de istorie și muzcografic”, vol. XV, pag. 220-225, București, 2001.

² Florian Georgescu, Paul I. Cernovodeanu, Ioana Cristache Panait, Documentele privind istoria orașului București, S.P.C., Muzeul de istorie a orașului București, Buc., 1960; George Potra, Documente privitoare la istoria orașului București (1954-1821; 1821-1848), Editura Academiei Republicii Populare Române, Buc., 1962.

Este bine cunoscut faptul că documentele emise într-o anumită perioadă determinată au o valoare deosebită nu numai pentru istoria Bucureștilor, dar chiar și pentru istoria generală a țării.

Valoarea lor informativă pentru evoluția economică, socială și politică, pentru unele instituții, personaje și împrejurări istorice pentru București, le fac necesare cercetărilor care se ocupă cu alcătuirea unei istorii complete a orașului.

De asemenea, documentele își aduc contribuția la cunoașterea în profunzime a unor oameni, locuri și întâmplări din București și la fixarea unor etape de evoluție a orașului București, oraș aflat acum în perioada descompunerii relațiilor feudale și trecerea la un nou mod de producție.

Pentru perioada de care ne ocupăm, documentele aduc în actualitate personalități ale vieții politice românești: Constantin Goleșcu – mare logofăt, Ianache Goleșcu – mare stolnic, Radu Goleșcu – mare ban, Ioan Goleșcu – mare căminar, Nicolae Goleșcu – mare vornic, precum și pe Tache și Toma Goleșcu, slujbași la Judecătoria de Ilfov.

Putem afirma, că cei mai sus menționați, au fost implicați sau părtași la cele mai importante momente din viața cotidiană a bucureștilor.

Prin funcțiile și atribuțiile pe care le-au avut, ei au participat activ la întreaga viață politică, economică, socială și edilitar – urbanistică a urbei pe care o reprezentau.

Dintre toți, cel mai direct implicat a fost Iordache (Gheorgache) Goleșcu, atât ca mare vornic, dar ca fost mare vornic în perioada anilor 1820 – 1848. Nu mai puțin de 55 documente poartă semnătura marelui vornic, sau vorbesc despre el.

Este bine cunoscut faptul că Iordache Goleșcu avea numeroase proprietăți în București, acestea făcând obiectul unor tranzacții de vânzare-cumpărare și al unor numeroase litigii.

Un document din 22 august 1826, ce se referea la situația arendării cișmelelor din București, amintește de faptul, că din cele 14 cișmele existente la acea perioadă, una dintre ele se afla chiar în grădina casei lui Iordache Goleșcu.³ Este știut, că administrarea unei cișmele nu putea fi făcută decât de un boier cu stare și dare de mână.

Din documentul din 15 ianuarie 1834, aflăm că Iordache Goleșcu împarte în două hanul de pe podul Calicilor pe care l-a avut dintr-o moștenire, și vinde o parte din el serdarului Nicolae Nica, pentru 4.720 galbeni împărătești.⁴

Mai apoi, în aprilie 1848 aflăm că proprietarul Hanului Roșu era Zoe Goleșcu.⁵

Nu au lipsit nici litigiile dintre Iordache Goleșcu și vecinii săi. O asemenea pricină este cea dintre marele vornic Fotache știrbei și vornicul Iordache Goleșcu. Cel din urmă închiriasse o prăvălie pe Podul Calicilor măcelarului Athanasie, acuzat pe nedrept că a tăiat vite lângă prăvălie, „sau lângă Dâmbovicioară, cu care a pricinuit putoare”.⁶ Măcelarul era nevinovat deoarece sacrificarea vitelor se făcea de către el, mai jos de mânăstirea Radu Vodă, iar carnea pe care o valorifica se făcea legal, el posedând un zapis în acest sens.

În anul următor, cei mai sus menționați se află din nou în proces, în cauza respectivă intervenind însuși domnitorul Grigore Dimitrie Ghica. Prin poruncă domnească marii

³ Colecția prof. N. Ionescu-Barbă. Copie veche, stare foarte bună, hârtie cu filigran.

⁴ Arh. St. Buc., Tribunalul de Comerț, 8304/1834, copie.

⁵ Doc. din 20 aprilie 1848 se referea la proprietarii Nicolae Stamatiadis și Jean Kluk, din Ulița lui Caracas, care se învoiau să facă împreună zidul despărțitor dintre proprietățile lor, domenii aflate lângă Hanul Roșu.

⁶ Arh. St. Buc., ms. 1132, fila 122, copie.

boieri sunt chemați a merge la fața locului și să cerceteze dacă marele vornic Fotache Știrbei a împreusrat o parte din locul casei lui Iordache Golescu, de pe Podul Calicilor, precum și o parte din matca Dâmbovicioarei.⁷

La scurt timp, domnitorul intervine din nou, poruncind mitropolitului și marilor boieri să cerceteze neînțelegerea dintre Iordache Golescu și Fotache Știrbei, cel din urmă fiind acuzat că a „împresurat matca Dâmbovicioarei după Podul Calicilor”⁸

Documentele justiției bucureștene dintre anii 1800–1848 ne oferă o gamă întreagă a proceselor dezbătute cu procedura lor și cu principiile de drept ale vremii respective.

Cercetarea cărților domnești, care încheie procese dezbătute în divan, ne oferă informații precise și complete pentru înțelegerea rolului de judecători al boierilor în divan. Toate aceste hrisoave sunt date de Domn, ca unic și suprem judecător, iar boierii participanți la dezbateri sunt martori ai hotărârii sale. Rolul lor, este de a confirma hotărârea domnească și nu de judecători care o pronunță în consens cu Domnul.

O dovadă mai mult pentru acest lucru este însuși faptul că nici una dintre hotărârile date de acești veliți boieri nu aveau un caracter definitiv, ci puteau fi apelate la judecata domnească: „noi de cercetarea ce am făcut arătăm mării tale, iar hotărârea cea desăvârșită rămâne a se face de înălțimea ta”. Primul domn pământean, după epoca fanariotă, Grigore Dimitrie Ghica (1822–1828), constatând că în București există o serie de lucruri negative după șederea turcilor în oraș, ca urmare a înfrângerii revoluției de la 1821, și a diferiților oameni „fără căpătâi” a căutat să ia măsuri pentru liniștea locuitorilor, pentru paza avutului obștesc, pentru curățarea străzilor care lăsa mult de dorit, pentru scăldatul copiilor în Dâmbovița și pentru multe altele.

La 1 noiembrie 1822, domnitorul dă un pitac către boieri cărora le cădea în sarcină paza și cârmuirea orașului, prin care le poruncește ca să ia măsurile cuvenite împotriva tuturor străinilor „cei fără de nici un căpătâi sau stare, câți se află locuitori aici”, „spre liniștea petrecere a norodului ce se află lăcuind aici, în domneasca noastră poliție a Bucureștilor”.⁹

Măsura luată de domnitor are un precedent mai vechi, respectiv anafora divanului Țării Românești, din 7 martie 1820, când se făcea cunoscut domnitorului proiectul de regulament pentru siguranța orașului București și a celorlalte orașe și sate din țară. În document se stabileau, printre altele, rosturile maslagiilor, rolul spătăriei și agiei, plantarea de stâlpi cu felinare, poliția Bucureștilor se împarte în zece plăși și rolul epistatului de plasă în caz de incendiu.¹⁰

Printre semnatarii acestor două documente îl întâlnim și pe Iordache Golescu, în calitate de mare vornic.

Apelul domnitorului Grigore Dimitrie Ghica este reluat în 1827, când domnitorul poruncește marelui spătar, marelui agă și marelui vornic al orașului (Iordache Golescu) să aibă grijă ca liniștea locuitorilor să nu fie tulburată de străinii ce se află în oraș, „fără de nici un căpătâi”.¹¹

⁷ Doc. din 6 aprilie 1827, colecția George Potra. Original, stare foarte bună; pecetia domnească în tuș roșu.

⁸ Doc. din 16 august 1827, colecția George Potra. Original cu filigran I.M.C. și întărit cu pecetia domnească în tuș roșu.

⁹ Doc. din 1 noiembrie 1822, colecția George Potra. original, stare foarte bună, hârtie cu filigran și cu pecetia domnească în tuș roșu.

¹⁰ Academia Română, LXXIX–85, copie de epocă, stare foarte bună.

¹¹ Academia Română, LXXIII–357. Original, stare foarte bună, hârtie având în filigran inițialele I.M.C.; sigiliu domnesc în tuș roșu.

Ca urmare a abuzului Agenției austriece din București care, nerespectând autoritatea statului prin agresarea unui român, trimis al fostului mare vornic Mihalache Manu, marii boieri (printre care și Iordache Golescu) în frunte cu mitropolitul și episcopii țării cer domnitorului să ia măsuri pentru pedepsirea celor vinovați. Ei consideră bătaia suferită de trimisul român ca fiind „un chip de anarhie” și „spre necinstea noastră a tuturor”.¹²

Un caz asemănător, are loc în 1826, când mitropolitul, episcopii și marii boieri roagă pe domnitor ca cel cu „înțelepte chipuri” să izgonească din țară pe un episcop latin (catolic) care locuiește în București „atât pentru pacea, liniștea, ordinea norodului, cât și pentru paza vechiului obicei”. Printre semnatori se numără și Iordache Golescu, care avea calitatea de mare vornic.¹³

Pentru a înlătura mirosul și „murdălâcul” ce se aducea orașului prin tăierea vitelor pe la vadurile Dâmboviței sau Dâmbovicioarei se dă ordin (10 septembrie 1825) măcelarilor ca toate vitele mari sau mici să le taie numai într-un singur loc, dincolo de Mănăstirea Radu Vodă, unde li se oferă de către egumen „destul loc slobod” în schimbul unei chirii mici.

Măsura era luată la 10 septembrie 1825, când marii boieri, în frunte cu marele vornic Iordache Golescu, cer domnitorului, prin anafora, ca măcelarii băstinași și sudii să nu mai taie vitele în „susul mănăstirii Mihai Vodă, cât în jos, pe cursul Dâmboviței”.¹⁴

Un proiect din 7 noiembrie 1833, al Sfatului orășenesc propunea construirea a „cinci canaluri mari, spre scurgerea apelor din oraș”, canaluri pe sub pavajul ulițelor mari, 5 cișmele, 5 fîșoare de foc cu ceasornice și clopote, o piață mare, un teatru, o grădină publică, construirea a patru poduri domnești, etc. Aceste proiecte nu au prins contur decât în mică măsură, dar totuși s-au făcut unele progrese în viața edilitar-urbanistică.

Pași importanți s-au făcut mai ales pentru drenarea Dâmboviței și Bucureștoarei, pentru păstrarea curățeniei apei din aceste râuri, cât și pentru desființarea unor construcții ce împiedicau scurgerea normală a apelor provenite din ploi și scurgerea zăpezilor.

Cum Bucureștioara provoca dese inundații în oraș, marii boieri în frunte cu marele vornic Dimitrie Bibescu înaintează domnului o anaforă ce conținea numeroase sugestii legate de limitarea calamităților produse.¹⁵ Ca răspuns, domnitorul cere boierilor măsuri concrete. La scurt timp, în iulie 1825, boierii divanului domnesc propun construirea unui șanț pentru scurgerea apei Bucureștioara în râul Dâmbovița urmând ca proprietarii de case și prăvălii din mahalalele respective să suporte cheltuielile respectivei lucrări.¹⁶

Printr-o altă anaforă, se interzicea aruncarea gunoierului în apa Dâmboviței, deoarece se strămuta matca și se produceau vărsări de apă și inundații.¹⁷

La 9 iulie 1827 se ia măsura desființării tuturor parmalăcurilor, scărilor și tarabelor de pe ambele maluri ale Dâmboviței.¹⁸

La toate aceste măsuri și hotărâri este părtaş și Iordache Golescu, care efectiv se deplasează pe teren pentru a cerceta cele semnalate, sau pentru a oferi soluții.

¹² Arh. St. Buc., ms. 1123, f. 87v-88. Copie.

¹³ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 49. Copie.

¹⁴ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 43. Copie.

¹⁵ Academia Română, CXCI-99. Original, stare foarte bună, hârtie cu filigran, sigiliul domnesc în tuș roșu.

¹⁶ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 41. Copie.

¹⁷ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 38v. Copie.

¹⁸ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 96v. Copie.; Colecția George Potra, copie de epocă.

Măsurile preconizate de marii boieri și domnitor se lovesc de refuzul unor proprietari de case, prăvălii, scări sau parmalăcuri, care nu vor să dea curs hotărârilor luate deja. Așa este cazul vornicului Mihalache Manu. După ce Iordache Golescu și Constantin Câmpeanu îl anunță că, după poruncă domnească, să taie scările și parmalăcurile de la casele sale din Ulița Domnească,¹⁹ acesta refuză. Cei doi demnitari se deplasează la fața locului și constată că Mihalache Manu a ocupat un loc liber ce era al Podului Calicilor, fapta lui fiind considerată un abuz în defavoarea cetățenilor mahalalei.²⁰

Marii boieri, prezentând domnitorului situația șanțurilor de pe ulițele din centrul orașului, propun construirea unui șanț prin care să se scurgă apele în Dâmbovița. După garanția dată de arhitecții Freiwald și Harting clădirea hanului nu va suferi nici o stricăciune.²¹

La începutul secolului al XIX-lea avem de-a face cu primele proiecte de modernizare a orașului.

Ulițele principale, foarte strâmte și întortocheate, care fuseseră podite încă din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, se strânseseră aproape în întregime. Cârmuitorii orașului și-au pus problema reparării acestor ulițe, acolo unde reparația se putea face cu banii locuitorilor respectivi sau fonduri de la Eforia casei podurilor. Uneori, înșiși mahalagii contractează repararea ulițelor, iar când proprietarul casei sau prăvăliei este o mânăstire este obligat egumenul să plătească cota respectivă.

Așa se întâmpla în 1827, când marii boieri propun domnitorului Grigore Dimitrie Ghica să dea ordin ca să nu se mai clădească nici un fel de construcție pe lângă zidurile marilor hanuri, iar cele existente, în special cele dintre Hanul Filaret și Hanul Sf. Gheorghe – Nou, să se dărâme, fiindcă ulițele s-au strâmtat cu totul „încât nu pot trece două care alătura”.²²

Deși lățimea ulițelor s-a stabilit mai târziu la 4 stânjeni (8,08 m), putem aprecia cât de îngustă era atunci strada Lipscani, care nu avea decât 5 metri.

Pentru protejarea circulației trecătorilor și a carelor, în unele locuri s-au făcut și rectificări ale străzilor.

Astfel, un document din 21 mai 1826, ne semnalează faptul că marii boieri, în frunte cu mitropolitul și episcopii, cer domnitorului să dea voie arhitectului Freiwald să dărâme un zid de la casele Cleopatrei Ghica, de pe Podul Mogoșoaiei, pentru a se putea face pavajul în linie dreaptă și a nu fi strada mai strâmtă în acel loc.²³

În alte cazuri, demersurile pentru fluentizarea traficului se face de către înșiși proprietarii sau mahalagii zonei în cauză.

Așadar, la 4 iulie 1827, mitropolitul Grigorie și marii boieri cer domnitorului să dărâme zidul crăpat al hanului Colțea ce reprezintă o primejdie pentru trecători. Ca nu la mai puțin de patru zile, însăși mahalagii din ulița Hanului Colței și alții din apropiere să arate că doresc să se facă „caldarâme” de piatră pe uliță, cu cheltuiala lor.²⁴

¹⁹ Document din 11 septembrie 1827, colecția George Potra, original, stare foarte bună și hârtie cu filigran.

²⁰ Doc. din 26 septembrie 1827, colecția George Potra; doc. din 1–15 octombrie 1827, colecția George Potra. Ambele copii.

²¹ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 42–42v. Copie.

²² Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 106. Copie.

²³ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 61. Copie.

²⁴ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 96. Copie.; ms. 1129, f. 111. Copie.

Pe marele vornic Iordache Golescu îl găsim în documentele vremii, în mai toate activitățile ce priveau administrația orașului sau cea de mare dregător a divanului domnesc; vânzări, cumpărări, închirieri de locuri, case, prăvălii și pivnițe, foi de zestre, diate, tovarășii, în construcția de băi, case și spitale, contracte de muncă, în danii, pricini și judecăți. Nu mai puțin de 25 documente amintesc de personalitatea în cauză.

Un alt membru al familiei Golescu, este Nicolae Golescu – mare vornic, tatăl lui Iordache Golescu. Cu toate că nu poate fi comparat cu fiul său, mult mai implicat în administrarea urbei, totuși el este un membru marcant al anilor 1822–1827.

Cum problemele pe care le ridica orașul – capitală sunt cam aceleași, vom enumera câteva dintre acestea.

În Bucureștii primei jumătăți a secolului al XIX-lea, casele cu etaj erau o raritate. În 1827, apare prima casă cu balcon, pricină pentru numeroase proteste din partea vecinilor și a trecătorilor. A fost nevoie de o comisie de boieri și specialiști pentru a-i convinge pe oameni că prin astfel de clădiri orașul se va ridica la un anumit grad de civilizație.

Prin actul din 30 septembrie 1827, marii boieri ai divanului arată domnitorului „că nimerit este a se face case cu balcon la stradă și în București ca în alte orașe ale Europei”, deci se poate da autorizația cuvenită marelui ban Constantin Bălăceanu la casa ce se va face pe Podul Mogoșoaiei.²⁵

Procese care vin în judecarea instanțelor judecătorești sunt mai toate pentru moșteniri, protimisii și pretenții diferite (case, locuri, chirie, certuri, etc.). Între toate acestea apare o pricină nouă: servitutea. Acest lucru înseamnă apariția unui drept nou, izvorât din vecinătatea locuințelor, care duc la raporturi între vecini. O fereastră sau mai multe cu privirea spre curtea vecinului, astuparea ferestrei prin construcția casei vecinului, îngrădirea locului de trecere spre casă, toate acestea sunt sursa unor numeroase procese civile.

Așa se întâmplă în martie 1823 când Iordache Prisiceanu cere ca fostul mare logofăt Alecu Filipescu, ce are case pe Podul Mogoșoaiei alături de ale lui și a deschis mai multe ferestre „care privesc în locul său”, să fie obligat să le astupe, fiindcă prin aceasta a scăzut mult valoarea caselor pe care dorește să le vândă.²⁶ Printre boierii care anchetează plângerea se afla și Nicolae Golescu, ce era mare vornic în divan.

De averea pe care soția o dobânda din afara căsătoriei (exoprică) putea dispune după plac; să o vândă, s-o închirieze, s-o doneze, dar de cea primită, ca dotă și deci, trecută în foaia de zestre, nu putea să dispună decât cu aprobarea soțului.

Un caz mai aparte s-a petrecut în februarie 1823, când divanul domnesc, stabilește ca domnitorul Grigore Ghica să plătească fostei sale soții, Mărioara Hangerli, suma de 19.890 taleri, pe care i-a primit drept zestre când s-a căsătorit, precum și obligațiile ce le are față de copiii rămași în grija acesteia.²⁷

Interesant este și documentul din 5 decembrie 1825, când Nicolae Golescu este nevoit să recunoască față de fiul său Ioan Golescu, fost mare căminar, că este de acord „cum casa părintească din București este pusă andipricon spre asigurarea zestrei mamei sale”. Celălalt fiu, Iordache Golescu în calitatea sa de mare vornic semnează actul alături de mari boieri ai divanului.²⁸

²⁵ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 113–114. Copie.

²⁶ Documentul din 21 martie 1823, Ar. St. Buc., ms. 1137, f. 9. Copie.

²⁷ Arh. St. Buc., ms. 1123, p. 51–52. Copie.

²⁸ Arh. St. Buc., ms. 1130, f. 71v. Copie.

De asemenea, Nicolae Golescu semnează unele anaforale legate de repararea podului Șerban Vodă, construirea unui șanț de scurgere de la podul Șerban Vodă spre Dâmbovița, interzicerea aruncării gunoierului în apa Dâmboviței, desființarea „umbrarelor” din piața bogasierilor, pricini de case etc.

Dintre documentele studiate, cinci amintesc și de Radu Golescu, fost mare ban în anul 1814.

Primul, cel din 22 martie 1814, vorbește de lucrările ce se vor întreprinde pe Dâmbovița pentru a feri orașul de înecăciune.

Printre măsuri figurează: construcția zăgazurilor, dragarea gurii Dâmboviței, obligațiile celor ce aveau mori pe râu, angajarea a 40 de salahori pentru lucrări etc. Printre cei 4 semnatori ai acestui „memoriu” către domnitor, se află și Radu Golescu, mare ban.²⁹

Următorul document, din 22 decembrie 1815, vorbește despre casa cumpărată de Radu Golescu, pentru 40.000 taleri, de la nepotul răposatului clucer Manolache Lahovari.³⁰

Un altul, de data aceasta din 1824, relatează despre vânzarea unor case ale lui Radu Golescu către Theodor Cincul, care la rândul lor sunt înstrăinate prin sultan – mezat Hagicăi Mariam.³¹

Ultimele două documente, unul din aprilie 1826, și respectiv mai 1826, consemnează vânzarea a două proprietăți ale lui Radu Golescu: o prăvălie în Hanul Șerban Vodă și o cișmea vândută clucerului Ioan Foca.³²

Dinicu Golescu, cunoscut și sub numele de Constantin sau Constandin Golescu, a fost o bună perioadă de timp mare logofăt. În documentele vremii este implicat mai ales în acte de vânzare-cumpărare, sau în pricini legate de casele pe care le construia sau le avea în proprietate.

În 1820, marele logofăt Dinicu Golescu se învoiește, prin contract cu sculptorul Karl Schmutzer să facă ornamentațiile casei pe care o construiește în București.³³

La 5 septembrie 1821, printr-un zăpis, sunt tocmiți meșteri, care se învoiesc cu vătaful Gheorghe, omul de încredere al boierului Dinicu Golescu pentru învelirea caselor de la Belvedere și o alta la marginea Bucureștilor. Aceștia nu-și țin făgăduiala, fiind chemați în judecată de vătaful Gheorghe prin intermediul lui Hagi Ahmet Pașa. Urmează apoi raportul Meimeriei orașului București către Dorobânte de constatare a faptelor, ca apoi, la 15 noiembrie 1821 să se dea un zăpis, confirmat de Agie, asupra cauzei respective. Nu peste mult timp, la 6 ianuarie 1822, Gheorghe Stegarul, omul lui Dinicu Golescu, se jeluiește din nou că tinichigii ce trebuiau să învelescă casa lui Golescu nu se țin de treabă și de angajamentul făcut.³⁴

În 3 decembrie 1821, în baza unui tacrir, vătaful Gheorghe vinde niște tablă de fier clucerului Filip. Deoarece acesta nu-l achită la timp, se ajunge până la judecata divanului domnesc, care este nevoit să emită o anaforă pentru soluționarea pricinii.³⁵

²⁹ Arh. St. Buc., ms. 1129, f. 41. Copie.

³⁰ Academia Română, CCXCVIII – 27. original, stare bună, hârtie cu filigran.

³¹ Doc. din 19 aprilie 1824, colecția George Potra. original, stare foarte bună, hârtie cu filigran, pecetea domnească în chinovar roșu.

³² Arh. St. Buc., ms. 1132, p. 148–149. Copie; Doc. din 26 mai 1826, colecția prof. Nicolae Ionescu-Barbă. original, stare bună, hârtie cu filigran.

³³ Academia Română, CLXXXVIII – 99. Original.

³⁴ Academia Română, CLXXXVIII – 108, 109, 112, 116. Originale.

³⁵ Academia Română, CLXXXVIII – 113, 115. Copii.

Necazurile lui Dinicu Golescu nu se opresc aici. La începutul anului 1822 sunt furate clopotele de la biserica ce o ctitorise, Agia fiind nevoită a da un anunț pentru recuperarea acestora.

Marii proprietari, pe când erau încă în deplinătatea facultăților mintale obișnuiau să-și împartă averea mobilă și imobilă întocmit diată (testament) întărită de Tribunalul de comerț.

Așa procedează și Dinicu Golescu când, prin actul din 10 noiembrie 1825, lasă averea celor 5 copii minori și numește o epitropie de boieri care va gestiona moștenirea. Pe lângă felul cum se va împărți averea, el lasă o serie de recomandări printre care iubirea de patrie, cheltuiala modestă pentru hrană și îmbrăcăminte, iar pentru copii bani „din destul pă sama învățaturii”.³⁶

Pentru a-și asigura lichidități, Dinicu Golescu vinde la mezat Hanul din Curtea Veche, moșia Belvedere și 10 pogoane de vie din Valea Negovanilor.³⁷

Semnătura marelui logofăt o întâlnim și pe o serie de acte legate de diverse tranzacții, de repararea Podului Mogoșoaia, probleme de tovărășii, foi de zestre etc.

Doi reprezentanți ai familiei Golescu, sunt menționați ca slujbași ai Judecății de Ilfov.

Unul dintre ei, Tache Golescu, face parte din „prezidentul judecătoriei”, când Tribunalul hotărăște ca mănăstirea Sf. Spiridon Vechi să nu aibe nici un drept de chirie pentru locul ce-l avea afară din „straja Podului Mogoșoaiei” lângă grădina răposatului paharnic Caramanlău.³⁸

Pe cel de-al doilea, Toma Golescu, îl întâlnim la 29 iulie 1842, când, în calitate de prezident al Judecătoriei Ilfov, hotărăște să îngăduie egumenului mănăstirii Mihai Vodă să continue construcția începută, cu condiția că în cazul pierderii procesului asupra locului, nu va avea nici o pretenție pentru cheltuielile făcute cu casa.³⁹

În încheiere putem afirma că reprezentanții familiei Golescu au contribuit din plin la viața urbei de pe Dâmbovița, unii dintre ei fiind promotorii revoluției de la 1848, alții continuând opera înaintașilor în diverse domenii ale vieții sociale, economice, politice și culturale.

Dintre membrii familiei Golescu pe care i-am implicat în acest material se evidențiază Dinicu Golescu. Acesta, înconjurat de o grupă întreagă de adepți ai ideilor noi, în majoritate oameni tineri – între care și viitori domni Ghe. Bibescu și Barbu Știrbey – a înființat, după întoarcerea sa din lunga călătorie întreprinsă în străinătate (1824–1826), „Societatea literală românească”. Sediul ei era în casele lui Dinicu Din București de pe Podul Mogoșoaiei, case frumoase, încăpătoare, ce vor deveni, mai târziu, reședință domnească.

SUMMARY

The Golescu Family according to Bucharest Documents (1800–1848)

In a previous paper, the authors have aimed at re-making an edilitary-urbanistic image of Bucharest during the 8th century, using 38 documents mentioning the involvement of the Golescu family members in commercial transactions with religious or even cultural connotations. In the present paper, other 84 documents, gathered from the patrimonies of the Romanian Academy, the National Archives – Bucharest, the Museum of the Municipality of Bucharest or from private collections, offer new informations about the society in Bucharest, and about some stages in the evolution of the town, during the first five decades of the 19th century, contributing in a more profound knowledge of people and events of the Bucharest of yore, the Golescu family having participated in the most important moments of the everyday life of Bucharest.

³⁶ Arh. St. Buc., Tribunalul Ilfov, secția I. c.c., dosar 3564/1831, f. 2. Copie de epocă.

³⁷ Arh. St. Buc., ms. 1134, p. 59, copie.

³⁸ Arh. St. Buc., Mănăstirea Sf. Spiridon Vechi, II – 16. Copie de epocă.

³⁹ Arh. St. Buc., Mănăstirea Mihai Vodă, XVIII – 30. Original.

Iordache Goleescu (1768–1848).

A. G. Goleescu (Negru).

Frații Goleescu: Ștefan, Nicolae, Alexandru, Radu.